

POLA ESPERNATISTO

JARO XXII. * JULIO 1928. * N-o 7.

ROK XXII. * LIPIEC 1928. * Nr. 7.

ESPERANTYSTA POLSKI

WYDAWCY: POLA ESPERANTISTA KLUBO &
ELDONANTOJ: SOCIETO ESPERANTO EN KRAKÓW.

ADRES: KRAKÓW, ULICA LUBICZ Nr. 34.

REDAKTOR PROF. DR. ODO BUJWID REDAKTANTO

PRENUMERATA: rocznie Zł. 8.—, półrocznie Zł. 4.—. Dla towarzystw i grup esperanckich (przy przesyłce najmniej 5 egz. pod jednym adresem) roczna prenumerata Zł. 6.—.

ABONO: jare Zł. 8.—. duonjare 4.—. Por societoj kaj grupoj esperantistaj (ĉe sendo de minimume 5 ekz. al unu adreso) jarabono Zł. 6.—
Konto Pocztovej Kasy Oszczędności Kraków Nr. 406.660.

Eksterlande jarabono — 1 dolaro.

Pojedynczy numer Zł. 0.70 Aparta numero.

OGŁOSZENIA:

ANONCOJ:

1 strona	Zł. 60.—	1 paĝo	Zł. 60.—
$\frac{1}{2}$ strony	„ 32.—	$\frac{1}{2}$ paĝo	„ 32.—
$\frac{1}{4}$ strony	„ 17.—	$\frac{1}{4}$ paĝo	„ 17.—
$\frac{1}{8}$ strony	„ 10.—	$\frac{1}{8}$ paĝo	„ 10.—

ATENTU!

KUN JANUARA NUMERO DE NIA REVUO N. MALFERMIS LA FAKON „KORESPONDADO“ I ANONCETO DE 10 VORTOJ (krom adreso) Zł. 1.

TREŢĆ — ENHAVO:

RED. KIAM NI ESTOS FORTAJ — LIST PROF. B. DYBOSKIEGO (fino). — LIDJA ZAMENHOF: SONORILO DE L'PACO. — E. RYTENBERG: MIA VOJAĜO AFRIKON (fino). — J. FECHTER: EN LA PROFUNDAĴOJ DE WIELICZKA. — P. E. STOJAN: PLANO DE „INTERNACIA VORTARO“ ESPERANTISTA. — LABORKUNSIDO DE U. E. A. DUM LA II. KRAKOVA KONGRESO. — INTERNACIA ESPERANTO KONFERENCO DE UNIVERSITATANOJ. — TRADUKA KONKURSO. — DIVERSAĴOJ. — ONI ALSENDIS AL LA REDAKCIO. — RECENZOJ. — EKSTERLANDA KRONIKO. — POLLANDA KRONIKO. — ADMINISTRACIAJ SCIIGOJ.

POLA ESPERANTISTO

MONATA REVUO DE ESPERANTISTA MOVADO EN POLUJO
KAJ EKSTERLANDE.

ESPERANTYSTA POLSKI

MIESIĘCZNY PRZEGLĄD RUCHU ESPERANCKIEGO W POLSCE
I ZAGRANICĄ.

ROK XXII. JARO.

KRAKÓW
LIPIEC 1928 JULIO

Nr. 7. N-o.

KIAM NI ESTOS FORTAJ?

Oni multe diskutas pri progresoj de la lingvo ne nur en esperantaj, sed ankaŭ en aliaj rondoj. Ĉu tiuj progresoj povas nin kontentigi? Se ni komparas la efikan agadon dum la naciaj kongresoj de diversfakaj specialistoj kun la enuiga, senvalora perdo de multekosta tempo dum tiel nomataj internaciaj kongresoj kaj konferencoj, kie plej ofte nur unulingvanoj, samlandanoj povas sufiĉe taŭge interkompreniĝi, ni devas nepre konkludi, ke la homa ĝisnuna cerbo ne estas ankoraŭ matura por alpreni unikan solvon: lingvo internacia Esperanto. Se ni deziras efike agadi por la vera progreso de nia lingvo ni devas jam nun penadi disvastigi la lingvon inter fakuloj, laŭeble subteni kaj iniciati diversfakajn internaciajn kongresojn kaj konferencojn kun la deviga traduko esperanten. Dum la lastaj jaroj mi partoprenis kelkajn internaciajn kongresojn: en Parizo la antirabian, en Warszawa medicinan militistan, aeroaviadistan, fine antaŭ kelkaj semajnoj la pacifistan kongreson. Ĉie mi povis konstati, ke oni komencas kompreni neceson de la helpa, por ĉiuj kongresanoj komuna lingvo; neniuj personoj tamen komprenis sufiĉe, ke tiu lingvo povas esti nur esperanto. Dum la menciitaj kongresoj mi povis trovi inter gekongresanoj ne pli ol unu aŭ du, tri personoj, kiuj parolis esperante. Estas tute klare, ke nia lingvo ne estas ankoraŭ tiel disvastigita, ke ĝi jam nun povus imponi dum la kongresoj.

Plej gravan influon por la propagando de la lingvo havis la pedagogia konferenco en Praha; de tiam oni jam pli ofte parolas pri la eblo de la enkonduko de Esperanto kiel traduka lingvo dum la kongresoj. Tio-ĉi estas vera paŝo antaŭen. Ni sendube multe profitos je tiujaraj kongresoj kaj konferencoj: junulara en Freusburg, Interreligia en Hago kaj eble plej grava el ĉiuj: la Kongreso de S. A. T. en Gotenburgo. Sendube dum ĉiuj tiuj kongresoj kaj konferencoj oni priparolos la plej efikan solvon de la afero: enkondukon de la lingvo en lernejojn. Nur post tiu-ĉi solvo oni serioze povos pritrakti la lingvon dum la internaciaj kongresoj.

Red.

Esprimante niajn plej korajn bondezirojn al la XX Kongreso en Antverpeno, ni samtempe bondeziras al ciuj aliaj Kongresoj kaj Konferencoj plej efikan agadon kaj sukceson en pacema kaj komuna kunlaborado por pacigo kaj feliĉigo de la homaro. **Redaktanto.**

LIST PROF. B. DYBOWSKIEGO.

(fino).

3. Sopire al Patrujo.

(Tlum. A. Grabowski).

Litvo! patrujo mia! simila ad sano
Vian gradan valoron konas nurlandano
Vin perdinte. Belecon vian mi admiras
Vidas ĝin, kaj priskribas, ĉar je vi
[sopiras.

3. Westchnienie do ojczyzny.

(A. Mickiewicz)

Litwo, ojczyzno moja Ty jesteś jak
[zdrowie
Ile Cię cenić trzeba ten tylko się dowie
Kto Cię utracił, dziś w całej ozdobie
Widzę Cię i opisuję, bo tęsknię po Tobie

Na tych 3, przytoczonych próbkach poprzestać muszę, zaznaczając, że tłumaczenia poetów narodowych, próby poezji własnej, esperanckiej, tłumaczenie dzieł naukowych rozmaitej treści, wykazały najdowodniej, że Esperanto może stać do zawodów z innymi językami, gdyż mamy w nim gotowy środek do wypowiedzania najsubtelniejszych uczuć serca naszego, najwznioślejszych idei, najzawilszych problemów nauki a nawet najniezrozumialszych łamańców myślowych wielkiego filozofa niemieckiego Hegla *).

Cała różnica pomiędzy Esperanto, a językami t. zw. narodowymi — w ich historii wytwarzania się — stanowi, że te ostatnie są rezultatem pracy prawie bezwiednej — tysiąca-tysięcy pokoleń ludzkich, gdy on sam jest świetnym ekstraktem z całego, bogatego zasobu słownictwa języków kulturalnych, ułożony jest przytem w prawidłą bezwyjątkowe łatwe do przyswojenia w pamięci. Język Esperanto, mający podłoże dla swego dalszego rozwoju we wszystkich językach ludów kulturalnych, żyć będzie i wzrastać wraz z inteligencją narodów, niecąc w ich sercach płomienie miłości bliźniego i cnoty, a trwać będzie do końca istnienia ras ludzkich, otaczając rodzicielską opieką języki narodowe przed despotyzmem wszelkiego rodzaju, mającym swoje źródło w zawiści międzynarodowej, zarazem stawiać on będzie prace naukowe i poetyckie narodów, przed trybunałem opinii wszechświatowej, dla ich ocenienia należytego.

Wystawa dzieł esperanckich różnej treści, urządzona podczas zjazdów niniejszych w Krakowie, Antwerpji i Kolonji, dała możność poznania, jaką olbrzymią pracę wykonano dotąd, a zarazem i kierunek tych prac, mających mianowicie cel jedyny — szczęście człowieczeństwa, gdy nienawiść zastąpioną zostanie przez miłość bratnią narodów.

*) Definicja życia i żyjących według Hegla!

„Die Reflexion des Unendlichen an und aus Ihm selbst in sich, wodurch es in der selbstbeziehung seines aus seinem entfaltetem und auseinander getretenen Unterschieden auf sich als Einheit ein Subjekt des Selbst und damit lebendige Wirklichkeit wird, ist das Leben überhaupt und in seiner Bestimmtheit das Lebendige“. (Kręte są to myśli wielkiego filozofa, a jednak p. A. Grabowski zdołał je słowami Esperanta oddać zrozumiale dla czytelników).

III) Jako wewnętrzną okoliczność, tamującą rozwój Esperanta, uznać musimy — niezrozumienie w wielu wypadkach zadania sanitarno-moralnego, jakie mieć powinien język, będący wyrazem bratniej miłości pomiędzy ludami. Członkowie Towarzystwa Esperancckiego powinni być cnotliwi. Nazwa „Esperantysta” jest współznaczną z mianem cnotliwy. Sztandar Towarzystwa jest świętością, który towarzyszyć powinien jedynie wysoko kulturalnym, zupełnie szlachetnym pochodom, uprzytomniającym społeczeństwu, że tylko cnota wiedzie człowieczeństwo ku szczęściu.

Koniecznością jest podniesienie znaczenia Tow. Esperanta do godności Tow. Naukowych, nadając mu oficjalnie ich przywileje. Wszak Esperanto ma podobne cele, co i te ostatnie — mianowicie służenia Państwu, dla wzmożenia jego potęgi i chwały.

Dalszą potrzebą Towarzystwa jest utworzenie katedr po zakładach naukowych wyższych i niższych.

Nad temi kwestjami powinny zjazdy Tow. Esperanto stanowczo debatować i powziąć ostateczne uchwały.

SONORILO DE L' PACO.

(Rememoro el Ĝenevo).

Babilante, ridante ni promenis en la vasta ĝardeno, proksime de la palaco de Ligo de Nacioj. Gajaj samideanoj vagis tra la ĝardeno, admirante la grandiozan pejzaĝon, kiun prezentis la Lemana lago, ĉirkaŭita per montoj kaj blindige reflektanta lastajn orajn radiojn de la malsupreniranta suno. La entuziasmo de ĝojo, kiun oni povas senti ne ĉie kaj ne ĉiam, ia ravo pelis nin, kvazaŭ senzorgajn infanojn de florbedo al florbedo, de arbogrupo al arbogrupo. Fine ni haltis sur malgranda placeto, en kies mezo trovis sin iu objekto. Ni alproksimiĝis kaj scivoleme rigardis ĝin.

Sur du stangoj estis pendigita bronzaĵo, kies supraĵon ornamis drakoj, serpentoj kaj enigmaj hieroglifoj. Ĝi estis kovrita de verda ŝirmeto. Io interesa, alloga... „Kio ĝi estas? kio ĝi povas esti?” — eksonis la demandoj. Iu el ni delikate frapis la bronzon per la fingro. Tiam aŭdiĝis belsona zumo, kvazaŭ mallaŭta, malproksima eĥo de ia sono. Ni refrapetis — rezumis la sono mistera, sopira. „La sonorilo! Ni sonorigu!” — vokis kelkaj. „Jes — sonorilo — enmiksis sin iu voĉo. — „Sonorilo, sendita donace el Ĥinujo al Ligo de Nacioj, por ke ĝi eksonu, kiam paco ekregos en la mondo...”

La petolemo forlasis nin. Respekte ni forpaŝis de la mistera bronzaĵo. Elvoki ĝian sonon nun, kiam la odoro de sango leviĝas ankoraŭ tra la aero, kiam serpentoj de malamo siblas ankoraŭ en marĉoj de ŝovinismo — estus profani la sonorilon.

—oo—

Sonorilo de l' Paco! Vi, enigmo, fandita el bronzo apud flavaj riveregoj de l' Ĉiela Ŝtato! Vi elmigris el la profundo de via patrujo kaj stariĝis ĉe la bordo de l' plej bela lago, inter la nubojntuŝantaj montoj. Kaj pacienca, kiel eterno, misterna, kiel eterno, vi aten-

das la promesitan horon. Tiu horo venos iam kaj deŝiros de vi la stampon de la silento. Vi eksonos — kaj montara eĥo de Svisujo ripetos kaj potencigos vian voĉon. Vi eksonos — kaj ventoj disportos vian eĥon malproksimen, al la glacioj de l' nordo kaj al la sablaro de l' sudo, tra verdaj valoj kaj al neĝaj montpintoj. Vi eksonos, kaj tiam ne tintos plu glavoj nek tondros kanonoj, nur vian kanton ripetados sonoriloj de ĉiuj temploj de l' mondo anoncante al homoj komenciĝon de la nova epoko!

Lidja Zamenhof.

E. Rytenberg.

MIA VOJAĜO AFRIKON.

(fino).

Ni iris plu. Jen interesindaĵo: Maŭra banejo rita. Por unu franko oni povas eniri ĉien, do ni envenas. Sufoko kaj ŝvitodoro ebrigas jam en koridoro. Ni eniras por momento en ŝvitejon: malgranda, iom malpura varmega ĉambro, en mezo ŝvitbanejo, en angulo to-lajlavejo. Ĵus arabo tute nuda lavas burnusojn. En apuda ĉambro trovas sin ripoza „salono“; sur planko kuŝas tapiŝoj, sur tapiŝoj — banintoj.

Revenante hejmen mi ĵetis rigardon sur havenon. Se mi estus poeto, mi skribus „Alĝerajn sonetojn“ — tiel belege aspektis maro kaj haveno dumnokte... Sed oni devas dormi, ĉar jaŭde je la kvina matene...

...vekis min Pinty. Antaŭ hotelo atendis ĉiuj restantaj. Ĉirkaŭ la naŭa ni alvenis al Blida, beleta vilaĝo. Tie ni elvagoniĝis kaj iris piede ĝis la Chiffa kie estas sidejoj de sovaĝaj simioj. La vojo belega, suno nur rostas senkompate.

Ho, vi el Marszałkowska kaj Krakowski Rynek, el Piotrkowska kaj Legjonów imagu tian kontrastan vidaĵon: milmetra roka montego kovrita per aloesoj kaj kaktusoj staras preskaŭ vertikale apud vojo, kiu serpentas blanka, brilanta en suno kaj plata kiel marmoro; en valo, paralele al vojo, pli malsupre rapidegas brue torento kaj de ĝia alia flanko elkreskas dua muro de l' roka monto alte, alte ŝajne ĝis ĉielo... Kaj ĉirkaŭe palmoj kaj aliaj afrikaj kreskaĵoj. Aŭdiĝas nur bruo de torento kaj pepado de iuj birdoj; vidiĝas sur vojo karavano de araboj sur azenoj. Sed, bedaŭrinde, civilizacio pendigis alte, ĉirkaŭ la mezo de ambaŭ montegoj, feran ponton; ĵus traveturas el tunelo vagonaro...

En Chiffa facile oni povas renkonti simiojn, precipe en grupoj, multaj el ili estas grandaj ĝis 1 m. Donante nuksojn ili alproksimiĝas tamen tre singarde. Revenante al Blida, survoje iu maljuna arabo—gvidisto proponis viziti groton de leono. Kun belaj stalaktitoj, ĝi estas sufiĉe vasta, sed loĝi tie estas iom nehigiene, ĉar konstante gutas akvo tiel, ke ni eliris tute malsekaj; eble ankaŭ pro tio leono ekloĝis aliloke.

Vendredo estis dediĉita al vizitado de araba kvartalo en Alger, t. n. Kasba. — Stratoj estas tie tre mallarĝaj, du personoj povas apenaŭ libere marŝi. De sube apogitaj per lignaj traboj, la domoj pli-proksimiĝas pli alte je distanco de kelkdek centimebroj. Fenestroj aŭ tute ne ekzistas aŭ estas tre malgrandetaj. La lumo envenas tra la terasotruo en tegmento de ĉiu domo. Stratoj de kompreneble ne estas tro helaj nek freŝaeraj. Sur certaj stratoj plimulto de domoj portas terasotruo en tegmento de ĉiu domo. Stratoj de kompreneble ne estas malĉastejoj. Kelkaj, pli „modernaj“ havas franclingvan surskribon „dances espagnoles“. La tre maloftaj hejmaj, familiaj domoj portas klarigon: „domo honesta“.

Ni eniras viziti unu „hispanan dancejon“. Ĝojas virinoj (ne vualitaj; kontraŭe...) kun energie pentritaj vizaĝoj, nigraj, grandaj okuloj, koloroj vestoj. Ni sidas sur tapiŝo; meze malgranda tableto; oni trinkas kafon. Arabinoj komencas danci laŭ maŭra melodio ludata per gramofonaĉo: tipe orienta danco, kvazaŭ akrobata; ne ŝi, sed ŝia ventro kaj malantaŭaĵo dancas... Por danci nude ŝi postulis „nur“ 200 frankojn; por ŝin fotografi — 20 fr. (...ĉar religio malpermesas). Mi ne volis tiom doni do — sen permeso, „perfide“ mi fotografis ŝin — senpage.

Ni daŭrigis nian vojon tra stratetoj frate similaj. Jen strata bakejo de arabaj flanoj, jen butikoj de dentisto - razisto (kuracas cetero aliajn malsanojn ankaŭ), jen strata lernejo: sidas maljuna instruisto, antaŭ li sur pleto iom da sablo anstataŭ tabulo, ĉirkaŭe malgranduloj diligente aŭskultas profesorajn vortojn. — Ankoraŭ ni vidis teksejon de tapiŝoj; malgrandaj knabinoj teksas permane kun granda rapideco vere belegajn tapiŝojn. Tio ĉi speciale interesis min, ĉar mi ankaŭ estas teksisto. Primitivaĵoj, tamen belegaj.

Poste — antikva palaco de „dey“, nun guberniestra palaco. Granda konstruaĵo en turka stilo. En privata kabineto de dey estas en muro historia ŝranko, kiu sub influo de mistera butono turnas ŝin kaj vidigas ŝtuparon kondukantan al tunelo ĝis haveno. — Rapide trarigardinte episkopan palacon kun bela maŭra fontano en korteto kaj katedralon en araba stilo, kiu antaŭe estis muzulmana preĝejo, ni iris fine grandan Moskeon. Impone ĝi blankas sur ĉefplaco de l' Alger. Ĉe enirejo ŝprucas fontano kie ĉiuj kredantoj lavas siajn vizaĝojn, manojn kaj piedojn; oni devas sensuiĝi, ĉar tuta moskeo estas sternita per tapiŝoj. Konsilinde estas (pro ŝteloj) ne lasi siajn ŝuojn en vestiblo. Interne moskeo prezentas grandegan ĉambron tute malplenan sen iuj statuoj aŭ altaroj.

Por refreŝiĝi ni iris araban kafejon, kie ni trinkis ilian teon tre sukeritan kun mento. Subite bonan ideon proponas s-o Nedjam: Ĉu vi volas ĝustumi „Nargilleh“? — Kompreneble, jes. Ni do eniris fumejon: eta ĉambro malbone lumigita; sur tapiŝoj ĉe malaltaj tabletoj sidas araboj kaj fumas haŝiŝon; okuloj iliaj eksterordinare brilantaj elmontras staton de iu ekstazo... Oni metas sur nian tablon karaton da akvo kun alkroĉita haŝiŝujo kun fajro; elstaras longa gumtubo kaj ĉiuj ni laŭvice spiras... sed sen rezulto; evidente oni bezonas praktikon.

Sabate frumatene oni prenis vagonaron ĝis Aumal, vilaĝo duon-araba. Tie ĉi ni luis veturilon kiu nin portis ĝis Bon-Saada, oazo jam sahara. Laŭ bildoj kaj kinematografo mi sciis proksimume kiel aspektas oazo: romantike — belege. Mi vidis ĵus ĝin nature: ĝi estas centoble pli belega: blanka dometo kun kupolo inter palmoj kaj daktilujoj; araboj sur kameloj, kaj ondigita maro da sablo — ĝis horizonto. Bedaŭrinde mi ne vidis facile videblan tie miraĝon. Ni restis tre mallonge ĉar multaj dekoj da kilometroj atendis nin.

Reveninte, ni vespermanĝis en muzulmana restoracio, iom moderna. Oni sidis sur seĝoj sed menuo estis araba: anstataŭ vino oni trinkas buterlakton. Specialaĵoj estas: supoj Ŝubra kaj Lubja kaj nacia Alĝera Kuskus — ĉio tro piprita.

— — — — —
 Dimanĉe je la tagmezo mi enŝipigiĝis, adiaŭante Afrikon kaj ĝiajn afablegajn samideanojn; mi revenis al „nia malnova kontinento“.

EN LA PROFUNDAĴOJ DE WIELICZKA (VJELIĈKA)

La pola urbeto Wieliczka, apud Kraków estas per ĝia salminejo tre fama, ne nur en Polujo, sed ankaŭ en la tuta mondo. Ĝia famo disvastiĝis pere de multaj personoj de l' tuta mondo, kiuj tre ofte vizitadas la salminejon de Wieliczka. Ĉi—tiuj homoj konfesas ke la salminejo en W. estas la sola en ĝia speco, ĉar malfacile estas trovi alian salminejon, kiu kompare kun la salminejo de W., daŭrus jarcentojn, kaj povus daŭrigi produktadon kaj respondi al la postuloj de l' plej nova tekniko. Dum la karbminejoj post kelkdekoj da jaroj ĉesas liveri ĝiajn produktaĵojn restante elĉerpitaj subteraj ruinejoj — la salminejo en W. konstante eksploatata de post jarcentoj laboras ankoraŭ hodiaŭ, kaj laŭ la ĝisnunaj esploroj havas antaŭ si certan estonton ankoraŭ de kelkaj jarcentoj.

La unuajn historiajn sciojn pri ĝi ni havas jam de la XI-a jarcento (1044), tempo de reĝado de Kazimierz la I.

La legendo pri la sankta Kunegundo, filino de la hungara reĝo Bela la IV kaj la posta edzino de pola reĝo Bolesław la Hontema, ke ŝi ĵetis edziĝringeton en la salputon en Hungarujo, kaj poste trovis ĝin salminejlaboristo, kiu serĉis salon en W., tiu — ĉi legendo estas pli juna ol la historiaj datoj pri la salminejo en W., ĉar ĝi devenas de la XIII-a jarcento, tempo de reĝado de Bolesław la Hontema (1243—1279).

Tiun—ĉi legendon tre bele pentris Włodzimierz Tetmajer en la kamero Łętów de l'unua subteraĵo.

Dum reĝado de Władysław la IV. en la XVII. jarc. oni preparis la unuajn planojn de l'salminejo kaj konstruis ilin en la jaroj 1638—48 la Svedlandano Marcin German. Tiuj planoj tre precize faritaj troviĝas en la trezorejo de l'salmineja estraro.

En la jaro 1772, en la tempo de l'unua dispartigo de Polujo prenis Wieliczkon kune kun la Malgranda Polujo la aŭstria ŝtato kaj ĝi administris Wieliczkon kun la lando ĝis la revivo de l' Pola Ŝtato, t. e. en la monato novembro de l' jaro 1918.

En la profundon de l' salminejo oni povas eniri per la ŝtuparo, aŭ per lifto kiu rapide malleviĝas en la minejon. Sube atendas kondukistoj, kiuj kondukas la gastojn kaj montras al ili diversajn admirindajn lokojn kaj objektojn, ekz. diversajn salstatuojn, salan preĝejon, en kiu la salminejaj laboristoj ĉiutage preĝas antaŭ la laboro kaj post la laboro.

La salon oni dissendas al diversaj landoj, al: Ĉeĥoslovakujo, Latvujo, Jugoslavujo, eĉ al Svedlando.

En la urbo troviĝas kastelo de Kazimierz la Granda (1333—1370) en kiu estas hodiaŭ la oficejoj de la salminejo kaj muzeo, kiu estas fondita en la jaro 1898, dum la 50-jaro jubileo de reĝado de Franz Jozef I. Tie troviĝas la fama Wieliczka Korno, kiun donacis al la salminejo la heredantoj de Nataniel Rotschild el Vieno.

Proksime al la kastelo staras la preĝejo de l' Sankta Klemenso; krome troviĝas la preĝejoj de l' Sankta Sebastiano kaj de la Reformistoj.

Tre proksime al la stacidomo troviĝas la Mickiewiczza parko, kun lia statuo kiun skulptis la antaŭ nelonge mortinta fama skulptisto Tadeusz Błotnicki, en la jaro 1903.

Post la mondmilito en 1914—20, dum kiu mortfalis ankaŭ multaj Wieliczkanoj oni starigis en la jaro 1926 memormonumenton sur kiu troviĝas ĉirkaŭ 80 nomoj.

La monumento staras apud la magistrato kun aglo — pola simbolo — sur la pinto.

Wieliczka 23. V. 1928.

Juljan Fechter.

PLANO DE „INTERNACIA VORTARO” ESPERANTA.

Unueco de ĉiu nacia lingvo dependas de la socia intima vivo, de unuforma lernejo, militservo, kun ilia diversflanka ĉiutaga hejma kaj publika lingvuzo. Kaj tamen la nacia vortaro estis prave rigardata kiel supera unuecigilo de la lingvo, necesega por fremduloj studentaj la koncernan lingvon. Tial, apud naciaj akademioj — tradicie malrapidaj — ĉiam ekzistis bonvoluloj oferantaj sian tempon por kompili nacian vortaron, ekz.: Larousse, Littré, Webster, Dal, Karaĝić, Budmani. .

Tiom pli utilas modela internacia vortaro por lingvo internacia, por Esperanto, uzata skribe pli ofte ol buŝe, lingvo, kies unueco estas bazita sur libroj, kies disfalo povus komenci kun malordo en la vortaroj.

Antaŭ 20 jaroj Boirac (elp. būarak') kaj Kabe entreprenis verkadon de „esp.-esp. vortaro”. La du malsame faritaj verkoj aperis en 1909 et 1910. Nun, post dudek jaroj, tiuj du vortaroj ne plu kon-

tentigas leganton, kiu renkontas centojn da novaj radikoj, milojn da novaj esprimoj — aperintaj lastatempe.

Ankaŭ por unueco de nia lingvo nun estas bezona modele aranĝita vortlibro kie leganto povus trovi ne nur klarigojn pri nekonataj radikoj, sed krome frazojn el Zamenhof, komune uzatajn kunmetaĵojn, fakesprimojn jam fiksitajn en diversaj terminaroj ne plu aĉeteblaj. Kontraŭ la kaoso de naciaj esp. vortaroj (kiuj havas ofte 3—4 esprimojn por unu ideo, aŭ 2—3 signifojn por unu esprimo) la internacia Vortaro de Esperanto devos prezenti harmonian vort-trezoron, kie ĉiu ideo havos unu modelan esprimon, fiksitajn kun maksimuma precizeco.

La „Internacia Vortaro“, kiam ĝi aperos, estos unika ilo por unuformigi nian lingvon en diversaj landoj, ĉar ĉiu progresema studento volonte rapidos fini elementan lernon de Esperanto por ĝin kroni per ekkono de esp. originala literaturo kaj per sistema uzo de la Internacia Vortaro, kovranta ĉiujn naciajn variajn deflankiĝojn per unu sola internacia modelo de vera Esperanto bazita sur la triobla bazo: Fundamento sankciita en Bulonjo, Zamenhofs verkaro kaj komuna stilo de plej bonaj postmilitaj aŭtoroj.

Kelkaj nespertaj personoj povus demandi: ĉu ne sufiĉas la Fundamento, sole la Fundamento, por certigi la tiom deziratan unuecon de nia lingvo? — Al tio ni respondu: ne, ĉar ĝi estas nur nacia, nur kvinlingva libreto, kun limigita vortelektio. Por scii ĉu ni uzu: „akuzi“ aŭ „kulpigi“, „varo“ aŭ „komercaĵo“, „karteto“ aŭ „bileto“, Brazilo aŭ Brazilio, Finnlando aŭ Finnlando, k. mil aliaj dubaj formoj, — pri tio la Fundamento silentas, ĉar ĝi ne pretendis esti kompleta, kaj ne povis antaŭkrei estontajn akiraĵojn de nia evoluanta lingvo. Iu alia demandas: ĉu pluraj oficialaj vortaroj, aldonoj, klasikaj libroj de nia Lingva Komitato ne garantias al nia lingvo la necesan unuecon?

Ankaŭ al tio venas nea respondo: ili fiksas nur formon, eksteran aspekton de novaj radikoj, dum la senco, semasiologia flanko restas duba. Krom tio ili uzas ne internacian esprimilon, Esperanton, sed naciajn lingvojn de kelkaj privilegiaj popoloj. Japano, hungaro, ĉino, latvo, kroato kaj cent aliaj popolanoj sentas sin „fremduloj“ malgraŭ sia scipovo de Esperanto, tamen proklamita „tutmonda“ lingvo, kiam ili vidas vortaron kun angl-, franc-, german-, hispankaj aliaj naciaj difinoj. Cetere, ĉiu filologo scias ke la naciaj tradukoj ĉiam plimalpli perfidas tiun kiu naive ilin kredas precizaj. Estus do juste kaj fidinde — difini Esp. radikojn per Esp. difinoj, sen nacia perado aŭ influo.

Ni do preparas planon de „Internacia Vortaro“ sur jenaj bazoj kaj sub jenaj kondiĉoj:

a) ĝi entenu ĉiujn radikojn el: la Fundamento, verkaro de Zamenhof, aldonoj de la LK, kaj ceteraj gravaj eldonaĵoj, ĉiujn kunmetaĵojn ne kompreneblajn per si mem, fak-terminojn de komerco, industrio, sporto, tekniko, scienco, religio, arto, juro — kiom bezonas ilin komuna kaj literatura lingvo;

b) la difinoj estu nur en Esp., kun aldono de internaciaj simboloj, formuloj, latinaj terminoj — kiam ili ekzistas;

c) sinonimoj kaj frazeologio estu aldonitaj utilmaniere, tiritaj el Zamenhofs verkaro kaj nova literaturo;

ĉ) la ĉefan laboron faros profesia leksikografo, kiu dediĉos tutan sian tempon al la vortaro, farante ĝin laŭ postuloj de moderna leksikologio;

d) por decidi pri multaj dubaj kazoj, por fari detalajn serĉojn, por ellabori fakajn terminojn — estos organizita **internacia komitato** de spertuloj — duone okcidenteŭropaj, duone orientlandaj;

e) la tuta laboro estos farata laŭ interkonsentitaj principoj, devigaj kaj klaraj, por eviti personajn preferojn, nekonskvencojn kaj kapricojn;

f) la vortaro celos harmoniigi kaj akordigi la nunan senordan amason da esp. radikoj, vortoj, parolturnoj, ktp.

Ni parolas nun ne pri nura projekto, sed jam pri la plano realigi malnovajn revojn kaj utiligi materialojn, spertojn amasitajn dum multjaraj senprofitemaj studoj. Ni jam faris vort-al-vortan komparon de la verkoj de Boirac, Kabe, Verax — kun vortaroj de Zamenhof kaj aliaj naciaj aŭtoroj. La fundamentajn radikojn ni trastudis multfoje kaj diversflanke. Post la milito ni kontrolis ĉiujn oficialajn aldonojn kaj klasikajn librojn, kies eraroj estis konstatitaj por ilin eviti estonte. Ni krome posedas vastan sliparon de Zamenhofaj radikoj, vortoj, frazoj, kunmetitan en 1925—27 de internacia grupo da bonvoluloj. Fine, kun malnova sperto pri profesia leksikografio, ni disponas la plej kompletan esp. bibliotekon ĉe UEA.

Tuj post la fino de pretigado de la „Bibliografio“, en julio, la Bibliografia Servo de UEA entreprenos ekzamenon de nia plano laŭ eldonista kaj financa vidpunkto — por kontrakti kun ni pri materia flanko de la laboro, kies matureco nur atendas la plenumiĝon.

Ĉiuj amikoj de nia lingvo do nun havas unikan okazon kontribui — jen morale, jen materie — al sukceso de la vera unuigilo de Esperanta lingvo kaj popolo, de la unua, kolektive konstruota, **internacia vorttrezoro**, necesa bazo por ĉiuj naciaj vortaristoj.

Kune, la „Bibliografia de Mondlingvo“ kaj „Internacia Vortaro de Esperanto“ estos du monumentoj resumantaj en kundensita formo — nekalkuleble grandan laboron de pluraj jarcentoj, de multaj generacioj. Oni faras tiajn verkojn unufoje dum unu generacio, kaj ili servas poste por jarcentoj...

En kunfrata kooperado, en solidara konstruado, en pacienco, peno — ni altiĝas super la bagatelaj disputoj kaj egoistaj ambicioj de la tago.

P.-E. Stojan.

Laborkunsido de U. E. A. dum la II Krakova Kongreso.

El ĉiuj fakaj laborkunsidoj, okazintaj dum la Kongreso, plej grava estis la laborkunsido de U. E. A., okazinta la 27-an de Majo vespere.

Kunsidon partoprenis 11 Delegitoj kaj dudek membroj, malfermis la organizinto s-ro Ignacy Wiesenberger, Del. de UEA. en Kra-

ków. Li bonvenigis kore la alvenintojn, konstatante kun ĝojo la grandan intereson por nia unua laborkunsido. Kun bedaŭro li komunikas, ke antaŭ nelonge niajn vicojn forlasis la Delegito en Łódź, s-ro Męczyński. La ĉeestantoj honorigas la memoron de s-ro Męczyński per leviĝo.

Kiel prezidanto estis unuanime elektita s-ro inĝ. Roman Dobrzański, Del. de U. E. A. en Strzemieszyce, kiel sekretario s-ro Tomasz Niedźwiedź, Del. de U. E. A. en Rozdzień (Supera Silezio).

Sub tre lerta gvidado de s-ro Dobrzański la laboroj de la kunsido estis tre seriozaj kaj efikplenaj.

Unua punkto de la tagordo estis „La stato de UEA. en Polujo kaj la nova organizo“. Pri tiu punkto raportis en detala kaj zorge prilaborita referato la ĵus elektita Ĉefdelegito de UEA. por Polujo s-ro Jakób Ŝapiro, longjara Delegito kaj laboranto por UEA. kaj por nia pollanda Esperanta movado.

En sia referato s-ro Ŝapiro konigis laŭ la oficialaj dokumentoj la rezulton de voĉdonado de ĉiuj Delegitoj en Polujo pri la kreo de Pola Teritorio kaj elekto de Ĉefdelegito. La Teritorio, ampleksanta tutan Polujon, estis starigita per 47 voĉoj kontraŭ 17, kiel Ĉefdelegito elektita s-ro J. Ŝapiro per 44 voĉoj kontraŭ 20 kaj teritoria kaso starigita per 48 voĉoj kontraŭ 16. Necesa laŭstatuta plimulto estis 33. La nuna stato de UEA. en Polujo estas tute nekontentiga: la 1-an de Aprilo estis en nia lando nur 30 pagintaj membroj kaj 131 pagintaj membro-abonantoj, do kune nur 161 membroj de UEA. Ne repagis sian kotizon por 1928 24 membroj kaj 136 membro-abonantoj, do eĉ se oni supozas, ke ĉiuj repagos sian kotizon, la ĝenerala nombro estos nur 321 embroj. La plena nesufiĉo de tiu nombro estos ankoraŭ pli klara, se ni konsideros, ke Ĉeĥoslovakujo, kies loĝantaro estas duoble pli malgranda, ol tiu de Polujo, havis jam en 1926-a jaro l. 225 membrojn de UEA. Komparante ciferojn de membraro de UEA. en diversaj landoj, kie ekzistas teritoria organizo. Certe ankaŭ en Polujo nun post la ĵus okazinta starigo de Pola Teritorio U. E. A. povos pli bone disvastiĝi, ĉar la Delegitoj ne rilatos plu kun la C. O., kiu ja estas superŝutita de laboro, sed nur kun la Ĉefdelegito. Tiamaniere ĉiuj aferoj estos pli rapide kaj bone plenumitaj.

En sia referato s-ro Ŝapiro detale pritaktas la utilojn, kiujn donos al la delegitaro kaj membraro la nova teritoria organizo. Li atentigas speciale pri enkonduko de sistemo de partpagoj, ebliganta al malriĉaj samideanoj aliĝi al UEA., pagante la kotizon poparte.

La kunveno unuanime akceptis la prezentitan raporton de la Ĉefdelegito s-ro Ŝapiro kaj la prezidanto s-ro Dobrzański gratulis lin pro la elekto.

Poste kelkaj ĉeestantoj, i. a. s-ro Schnützer, VDel. en Lwów kaj s-ro Lejzerowicz, membro en Łódź, tuŝis diversajn demandojn, celantajn plivigli la laboron de la delegitoj.

S-ro Wiesenberger, Delegito de UEA. en Kraków plendis pri tio, ke la Centra Oficejo prokrastadis la respondadon de leteroj, sendataj de la Delegitoj kaj proponas, ke oni akceptu konforman rezolucion.

La kuveno decidis komisii al la Ĉefdelegito, ke li sciigu la Centran Oficejon pri malkontento de la Delegitoj pro ĝisnuna malrapida funkciado de C. O.

Esperantista Akademio (J. M. Warden 41, Cluny Drive (Edinburgh) Vicprezidanto) komunikas elektojn en la Akademion.

Nombro de la L. K.-anoj:	126
Voĉdonintoj:	87
Plimulto:	44
Elektitaj:	
S-roj Grosjean-Maupin ricevis	85 voĉojn
Cart	82 voĉojn
Corret	67 voĉojn
Collinson	65 voĉojn
de Lengyel	63 voĉojn
Belmont	46 voĉojn

W. M. Page, Atestanto

J. M. Warden, Vicprezidanto

INTERNACIA ESPERANTO-KONFERENCO DE UNIVERSITATANOJ.

(profesoroj, studentoj, diplomitoj)

Bruxelles, 30-a julio — 2 aŭgusto 1928.

(A l v o k o)

La 28-an Julion — 2-an Aŭguston 1928, kelkaj tagoj antaŭ la Universala kongreso, okazos en Bruxelles Internacia Esperanto-Konferenco de Universitatanoj (profesoroj, studentoj kaj diplomitoj) organizita de la Francl. Esperantista Universitata Federacio, kunlabore kun la Universitata Esp. klubo de Bruxelles kaj interkonsente kun la Internacia Centra Komitato de la Esperanto-Movado.

La celo de tiu konferenco estas ĉesigi la ĝisnunan disiĝon de grupoj kaj asocioj agantaj sur scienca kaj universitata kampo, vere patologia apero en nia movado, kaj per komuna pristudo difini realigeblan programon propagandan kaj aplikan.

Por ebligi plej eblan sukceson al tiu konferenco, ni alvokas ĉiulandajn esp. universitatanojn (prof. stud. kaj diplomitojn) grupiĝi en landaj specialaj organizaĵoj, laŭeble sekcioj de Naciaj Societoj, por prizorgi la propagandon en diversaj univataj-studentaj rondoj, servi kiel centro por interrilatoj kaj praktikaj servoj kun alilandaj similaj organoj, certigi plejgrandnombran reprezentadon de respektivaj landoj al la Bruxeia Konferenco.

En la landoj kie mankas nuntempe elementoj por krei similan organizaĵon, ni alvokas la estrarojn de Naciaj Societoj, nomi provizore, almenaŭ Universitatan komisionon kun samaj funkcioj.

Estas ankaŭ dezirinde, ke diverslandaj S-anoj klopodu apud nacilingvaj universitataj asocioj, diverskarakteraj, por sukcesi ricevi ilian aliĝon, kaj instigi laŭeble reprezenton (se ne direktan almenaŭ peran per esp-istoj partoprenantoj) al la konferenco.

Ni alvokas ankaŭ ĉiujn esperantistojn, kiuj sin interesas al nia movado en universitataj rondoj kaj partoprenos la Universalan kongreson en Antverpeno, antaŭveni ĉeesti la Konferencon dum la tagoj de 30-a Julio — 2-a Aŭgusto, en Bruxelo.

Por la antaŭenpuŝo de nia movado en la gravaj sciencaj-universitataj-lernejaj-fakoj, por la raciĝo de nia organizado, nepra kondiĉo al progreso de Esperanto, nenia konscia esperantisto rifuzu sian helpon.

La Ekzekutiva Komitato
de la Franclanda Esp. Universitata Federacio.

I n f o r m i l o N r o 1.

Provizora tagordo:

- 1) La situacio de nia movado en universitataj rondoj de diversaj landoj (raportoj de delegitoj)
- 2) Racia reorganizo kaj kuncentrigo de ĉiuj grupoj agantaj sur scienca universitata kaj eventuale-lerneja kampoj
- 3) Land-sekcioj por speciala propagando en universitataj rondoj
- 4) Aplikado, starigo de servoj
- 5) Pristudo de eblo kunvoki grandan Internacian Universitatan kongreson por Esperanto
- 6) Diversaĵoj

Kotizo — 1 svisa franko por izoluloj, 3 sv. fr. por grupoj-asocioj.

Donacoj — por la organiza-kaso, pro tre malaltaj kotizoj, estas danke ricevataj.

Loĝado — je modestaj pretaj prezoj estas antaŭzorgebla laŭdezire.

Adresoj: 1) por aliĝoj-kotizoj, loka restado k. t. p. sin adresi al s-ro Gaston Van der Lyn, sekr. de la Universitata Esp. Grupo, 74, rue de Hollande, Bruxelles (Belgujo),

2) pri ĉio kio koncernas tagordon, proponojn k. t. p. sin adresi al s-ro Jan Zylberstejn, sekretario por Eksterlandaj Rilatoj de F. E. U. F., 8, rue Baour-Lormian, 8, Toulouse, Francujo.

TRADUKA KONKURSO N-o 2.

Traduku el „Flanka Anteno“ de Bruno Winawer, parto II.:

„Jeżeli chodzi o rekord w szybkości rozwoju, — musimy stanowczo palmę przyznać radjotechnice.

Jeszcze za moich lat akademickich fale elektryczne były czemś bardzo tajemniczem, ja sam w pocie uznojonego czoła robiłem pracę doktorską z tej dziedziny, — oglądaliśmy na wykładach ze złością i bojaźnią iskierniki Hertza i blaszane zwierciadła paraboliczne...

Minęło lat kilkanaście... W ubiegły piątek o godz. 1.44 pp. podług czasu londyńskiego, panowie Murray (Londyn) i Gifford (Nowy York) rozpoczęli — tak, przez ocean Atlantycki — pewną rozmówkę, która była uroczystem otwarciem regularnej transatlantyckiej komunikacji radiofonicznej.

Rzecz nie budzi dziś nawet zdumienia, słyszymy przecież doskonale — wieczorem zwłaszcza — Londyn w naszym skromnym aparacie odbiorczym, moglibyśmy zatelefonować na radiostację warszawską, poprosić kogoś ze znajomych, żeby powiedział do mikrofonu kilka słów, które znów usłyszałby Londyn — sprawa nie wymaga zasadniczych objaśnień dłuższych. A jednak — ile się napracować musieli inżynierowie Marconiego, z jakim trudem niesforne fale elektryczne ogniskowali, skupiali, nim wreszcie pewnego dnia skromna, cicha panią z centrali londyńskiej, nałożywszy słuchawki na uszy, i wetknąwszy drucik w tablicę z napisem „American Service“, mogła rzucić cieniutkim głosem te oto wyrazy historyczne: — Are You New York? Proszę połączyć z biurem pana Gifforda! Hallo! Pan Gifford? Uwaga! Mówi Londyn...

Dziwacznym zbiegiem okoliczności znajduję w „Daily Express“, tuż nad fotografią historycznej panią z centrali londyńskiej, zapowiedź nowych artykułów H. G. Wellsa. To dobrze, że wielki pisarz i genialny fantast nie ustaje w pracy. Rzeczywistość ma chwilami tak wściekłe tempo...

La tradukoj devas alveni plej malfrue la 5. 9. 1928. al la adreso: Dr. L. Dreher, Kraków, Starowiślna 37.

La premioj estos konigataj en la sekvanta n-ro de „P. E.“.

Dr. L. Dreher, L. K.

DIVERSAJOJ.

P. E. D. Komunikaĵoj. Oni sciigas al ni el Poznań, ke fama lingvisto s-ro prof. Henryk Ułaszyn akceptis la elekton en la kompletigan komitaton de la PED.

Societo de Esperanto Amikoj en Katowice alsendis al la PED. proponon okazigi la III-an Tutpollandan Kongreson je 1929 ne en Lwów, kiel oni akceptis dum la II Kongreso sed en Katowice. Ni petas ĉiujn samideanojn bonvoli esprimi sian opinion en tiu direkto, ĉar nur tiamaniere povas esti ŝanĝita jam definitiva voĉdono de la pasinta Kongreso. Multaj momentoj favorigas proponon de la Silesiaj samideanoj; plej grava estas, ke Katowice estas pli centra ol Lwów. La Kongreso devas okazi laŭ tiu propono antaŭ la Budapesta Kongreso Internacia. Ĉiuj partoprenantoj devas veturi tra Katowice.

Komuniko de la Intern. Sciencia Asocio Esp. De s-ro Rollet de Lisle, Ĝen. Sekretario, ni ricevas la sciigon, ke dum la Antverpena Kongreso s-ro Vandevelde, belga Delegito de I. S. A. E. organizis viziton de la haveno, speciale por la membroj de la asocio. Dum la kunsido de la Asocio estos diskutota propono de s-ro Muravkin pri la Intern. Esp. Servo.

Tutmonda Presa Ligo Esper. dum la nunjara Kongreso preparas komunan kunvenon de la gazetfakuloj, redaktoroj kaj eldonistoj.

Pri kongreskaravanoj antaŭ aŭ postkongresaj (postkongresa Karav. Parizon) demandu informojn ĉe la Firmao Rud. Mosse Berlin S. W. 19 Esper. Fak. Jeruzalemer Str. 46—49.

Internacia Junul-tendaro sur la kastelo Freusburg 6—12 aŭgusto 1928.

Celo de la tendaro: Liberigo de la individuo de penoj kaj zorgoj de la ĉiutaga vivo. Trankviligo, pliklarigo, ĝojo en la rondo de samideanoj. Plifortigo de la volo per ekzemplodonanta, lausenca, simpla, frateca kunvivado. Komuneco trans la limoj de la grupoj, partioj kaj landoj, ekkonante la komunajn taskojn en nacio kaj homaro, en pliprofundigita amo al homoj kaj naturo, en preparo de la estiganta Mondligo de la Junularo.

Interreligia Konferenco por la Paco. Hago, Nederlando, 31 Julio—2 Aŭgusto 1928. Ĝardeno Salono de la Zoologia Ĝardeno, Benooordenhout 2. Sekr.: Oostduinlaan 32. Hago.

S-ano pastro Adam Furmanik, el Leszno, sendis al ni projekton en Esp., de anonima inĝeniero, pri reformo de la kalendaro. Kiu ĝin eldonus? La broŝuro enhavus 12—16 paĝojn.

ONI ALSENDIS AL LA REDAKCIO.

Catalogo di Edizioni Esperantiste. A. Paolet, S. Vito al Tagliamento.

Raporto de la Aerologia Observatorio de Tateno apud Tutiura (Ibaraki-ken), Japanujo. N-ro 2, 1928. 174pp., grandkvartaj, kun amaso de fotografiaĵoj, tabeloj, grafikoj, kaj diagramoj pri meteorologiaj observoj dum la jaroj 1921-1925. Prezo ne montrita.

Dek-naŭa Universala Kongreso de Esperanto, Danzig, 28 Julio—4 Aŭgusto, 1927. 110pp., 1/9. Protokolo, Statistiko, Raportoj ICK., KR., UEA, Akademio), ktp.

Bahaaj pruvoj de vivo post morto. Martha L. Root. 9pp. kun kovrilo. Prezo ne montrita. Ĉe Bahaa Esperanto-Eldonejo, Postfako 8, Wandsbek, Germanujo.

Internacia Konferenco: „Paco per Lernejo“, Prago, 16-20 Aprilo, 1927. Raporto pri laborkunsidoj, kun nomaro de konferencanoj. 32pp. 1/-.

Jarlibro 1928 de Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista. 118pp., kun paĝoj por notaro. Kalendaro, Adresaro, ktp. Detaloj pri la Ligo ĉe S-ro J. E. Hookham, 45 Holmesdale Rd., Teddington.

Brno. Gvidfolio, kun aparta rilato al la Ekspozicio de 26 Majo—30 Sept. Kun aldono pri Kunveno de Moraviaj kaj Sileziaj Esperantistoj en Brno Julio 7-8.

The Language Problem in International Radio Communication. 8pp. **Progress in Learning an Auxiliary Language** (Report by the Institute of Educational Research, Columbia University), 38pp.

L'Initiation à L'Espéranto. M. Rollet de l'Isle. 77pp. Eldonita de Belga Esperanto-Instituto. Prezo nemontrita. Tre bona prezento de la tuta movado. Franclingve.

La Tragedio de Hungarujo. La plej granda maljusteco de l' mondhistorio. Ilustita politika traktato. D-ro Julio Lukacs, VII Pillango utca 13, Budapeŝt.

500 Komercaj Frazoj en Esperanto. R. Kreuz, 32pp., 1/-.

Statistiko por la Jaro 1927. Esperanto-Asocio de Saksaj Geinstruistoj. Nomoj de 310 Esperantistaj instruistoj en 123 urboj en Saksujo. Detaloj de Esperanta instruado en 89 kursoj lernejoj. Ekzemplo por la mondo! 20pp. Prezo ne montrita.

RECENZOJ

Oni alsendis al la Redakcio por recenzo kelkajn verkojn, sed pro manko da loko ni priparolos ilin en proksima n-ro. Inter aliaj ni citas valoran eldonon de la Germana Esperantistaro: *Das Esperanto ein Kulturfaktor*, festskribo de la 17 Germana Esp. Kongreso Potsdam 1928 prezo M. 3. 8 jarlibro. 133 paĝoj. Precipe germane skribita; tre interesa enhavo pri esp. movado. Tiun libreton ni detale priparolos.

La *Movado* n-ro 110 enhavas belegajn ilustraĵojn el diversaj fakoj. Tre interesa n-ro.

POLLANDA KRONIKO.

Kraków. Sekretarjaty Osobiste p. prezydenta Rzeczypospolitej i p. Marszałka Piłsudskiego nadesłały podziękowania za depesze wysłane przez II. ogólnopolski Kongres Esper.

Warszawa. Dank' al S-ro Cohen, kiu propagandas Esperanton inter blinduloj, Pola Studenta Esp. Societo komencis kurson ĉe Unuiĝo de Blinduloj Laboristoj. Partoprenas 12 personoj. Gvidas f-ino Halina Weinsteinówna.

La 25. 6. okazis en la ĉambrego de Kółko Towarzyskie publika prelego en pola lingvo de red. Schnützer el Lwów pri la temo: „Hinduĵo, lando de fabeloj“. La preleginto menciis i. a. pri la valoro kaj utilo de Esperanto dum vojaĝo en orientaj landoj. Ĉeestis ĉ. 60 p. inter ili multaj eminentuloj.

W odpowiedzi na apel prasy esperanckiej, Akademickie Koło Esperantystów przy Żydowskiej Strzesze Akademickiej, urządziło w dn. 31 maja w sali Warsz. Tow. Higjenicznego (Karowa 31) publiczny koncert na rzecz ofiar trzęsienia ziemi w Bułgarji. Protektorat nad imprezą tą objął V-prezes Rady Miejskiej, p. Maurycy Mayzel. W programie łaskawie wzięli udział artyści: Panie: Marja Orci-Wasiłewska (śpiew), Janina Turczyńska (śpiew), Janina Makuszyńska (śpiew), oraz Panowie: Dyr. Aleksander Zelwerowicz (deklam.), Prof. Wacław Kochański (skrzypce), Prof. Jerzy Lefeld (fortep.-akomp.), Eugenjusz Mossakowski (śpiew), Leopold Szpinalski (fortep.). Słowo wstępne wygłosił p. Leo Belmont.

Na koncercie był obecny p. Minister pełnomocny Bułgarji z małżonką oraz przedstawiciele 7 innych poselstw zagranicznych. — Dochód czysty wyniósł zł. 502, które zostały złożone na ręce „Polskiego Komitetu niesienia pomocy ofiarom trzęsienia ziemi w Bułgarji”. (Jak wiadomo, z ramienia Ligi Narod. wyznaczony został do Bułgarji Dr. Wroczyński, b. Dyrektor Naczelny Służby Zdrowia w Warszawie).

Akademickie Koło Esperantystów przy Ż. S. A. urządziło w dn. 7 czerwca w sali Żydów. Strzechy Akadem. odczyt niewidomego esperantysty angielskiego, p. A. J. Cohen'a, p. t. „Ze świata niewidomych” („Mondo de l'blinduoj”). Odczyt tłumaczony był na język polski przez p. Annę Bajerównę. Na sali około 100 osób.

Klubowe wieczory Akad. Koła Esper-ów przy Ż. S. A. odbywają się nadal co niedziela. W ostatnim okresie wieczory te były urozmaicone następującymi referatami: 29. 4. referat zbiorowy — „jak się stałem esperantystą”. 6. 5. k-ga St. Folman — „o współczesnych środkach komunikacji wielkomięjskiej”. 20. 5. k-żanka Anna Bajerówna — „Ewolucja i rewolucja w twórczości Żeromskiego”. Referaty te wygłaszane były po esperancku, przy audytorjum 40—80 osób.

Dąbrowa Górnicza. La 21/5 okazis sub prezido de S-ano Kucharczyk (Ĉeĥoslovakio) la tirado de libra-loterio; la gajnon efkis la Nr. 117. kies posedantino estas F-ino Stanisława Knaup, Białystok, Pałacowa 4; ĉe la tirado ĉeestis reprezentantoj de-E. Rondo Będzin, kaj E-sekcio ĉe TUR. Dąbrowa.

Samtempe okazis parolado de S-ano Kucharczyk (esperante) pri evoluo de nia afero en Ĉeĥoslovakio kaj en ceteraj landoj. Oni elektis novan estraron, de ges-anoj Izaelewicz, Wajsbecker, Rozenblum, Ferens, kaj Kożuch.

Katowice. Ligo Esperantista aranĝis dimanĉon la 1. 7. 28. je la 5-a h posttgm. en Katowice, ul. Kościuszki 38 (Grand Restaurant) ĝeneralan kunvenon ligitan kun interesaj paroladoj (esperantlingve, pole kaj germane) kaj danco al kiu estas ĉiuj ĝesperantistoj el la tute Silezio kaj ĉirkaŭjo kore invitataj. Eniro senpaga.

La Direkcio de Ŝtataj Fervojoj komisiis la gvidadon de Esp. kursoj por fervojaj oficistoj de ĝia distrikto al asesoro Tychawski.

Królewska Huta. Gastis tie ĉi dum kelkaj tagoj s-ano red. Schnützer el Lwów kaj propagandis Esperanton aranĝinte 22. 6. en la salono de Hrabia Reden prelegon pri la temo: „Hindujo, lando de fabeloj”.

La 15. 7. aranĝis Rondo Esperantista kune kun la Esp. grupo „Espero Rozdzień” ekskurson al arbaro en Radoszów.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Brazylja. Zawiązało się tow. pod nazwą „Sud-Brazila Esperantistilo” celem propagandy Esp.

Bułgarja. Związek kolejarzy wprowadza do swego organu stały kącik esp. i uchwala używać Esp. jako języka koresp. z zagranicą.

Finlandja. W Helsingforsie wprowadzono Esp. jako przedmiot obowiązkowy do 3 klas licealnych.

Francja. Prefektura policji w Paryżu umieściła informacje dla obcokrajowców po esp. W Międzynarodowej Lidze Lotniczej (Paryż) prowadzi kursa esp. prof. Cart. Linja lotnicza Farman uczy esp. swój personal lotniczy. Paryska „L'Ere Nouvelle” przynosi stale nowiny z ruchu esp. Miejska Szkoła dla Handlu Zagranicznego w Paryżu, w której uczono Esp. nadobowiązkowo, wprowadziła poraz pierwszy egzamin z Esp. celem urzędowego nadania dyplomów za odbyte studia Esp.

Grecja. Dekretem z r. 1927. zezwolił Min. Ośw., Nikolondis, na dalsze nauczanie Esp. w seminarjach naucz.

Holandja. Instytut Handlowy „Schoevers” w Hadze wprowadza Esp. do swego programu, organizując kilka kursów tego języka.

Indje. Esp. zostaje dopuszczone na pocztę i telegrafii, tak w kraju jak i zagranicą.

Japonja. Jedno z poważniejszych czasopism w Tokio „Jorczu-Coho” zastępuje język angielski esperanckim w artykułach, przeznaczonych dla studentów.

Jugosławja. Mający ukazać się „Almanach Królestwa S. H. S.” posiada część esper. Pierwsze międzynarodowe wydawnictwo: „Banki Królestwa S. H. S. i wszystkich stolic świata” zostanie wydane w 3 głównych językach i poraz pierwszy w Jugosławji po esperancku.

Niemcy. Saskie Min. Ekonomji w Dreźnie włączyło książki esper. do swej biblioteki.

Rumunja. Na skutek referatu b. ministra Gr. Trancu-lasi rozpoczął się kurs esp. w Szkole Lotniczej w Bukareszcie.

Szwecja. Dyrektor tramwaju w Sztokholmie zezwolił konduktorom i motorem, rozmawiającym po esp., na noszenie odznaki esp. w służbie.

Urugwaj. W Paysandu zawiązała się grupa esp. młodzieży.

Węgry. Dyrekcja Poczty w Budapeszcie rozesłała między swych urzędników okólnik, celem ustalenia liczby chcących uczyć się Esp. Pewna ich część zostanie wysłana na kursa esp. Akcja ta stoi w łączności z przygotowaniami do XXI. ogólnosp. Kongresu, mającego się odbyć w r. 1929 w Budapeszcie.

—oo—

Regularnie nadają Esper. następujące radjostacje:

Austria: Wiedeń. — Czechosłowacja: Brno. — Estonia: Reval (Tallin). — Francja: Paryż, Lyon. — Hiszpanja: Bilbao. — Jugosławja: Zagreb. — Litwa: Kowno (Kaunas). — Niemcy: Królewiec, Stuttgart, Wrocław, Zeesen. — Rosja: Moskwa, Mińsk. — Syberja: Nowosibirsk. — Szwajcaria: Berno, Genewa, Zurich. — Ukraina: Charków, Odesa.

ADMINISTRACIAJ SCIIGOJ.

I. GARANTIA FONDO DE „POLA ESPERANTISTO“.

S-ino Neuberg por VI. — 10 zł. Dro Rosenstock por VI. — 10 zł.
S-ino Rubinstein por VI. — 10 zł. F-ino Weinsberg por V. — 5 zł
Dro Róbin (Warszawa) por II. — 20 zł. por III. — 20 zł.

!! VIVU SEKVONTOJ !!

NE FORGESU RENOVIGI LA ABONON.

ABONU MEM KAJ VARBU ANKAŬ ABONANTOJN POR LA SOLA
ESPERANTA GAZETO EN POLLANDO!

II. NIAJ REPRESENTANTOJ EN KATOWICE, PARIS KAJ WARSZAWA.

Ni atentigas niajn ŝ. gelegantojn, ke ni donis reprezentadon de nia revuo: en Katowice al „Societo de Esperanto - Amikoj”, en Paris al s-o Salo Grenkamp, rue de Vaugirard 4; en Warszawa al „Pola Studenta Esperantista Societo” Leszno 99 m. 5. Bonvolu do aboni, pagi anoncojn, mendi librojn kaj gazetojn ktp. pere de niaj reprezentantoj.

III. POLA ESPERANTISTO NE APEROS DUM AŬGUSTO.

Kiel en pasinta jaro, ankaŭ nunjare ne aperos numero de Pola Esperantisto dum aŭgusto. Anstataŭe aperos duobla numero dum septembro.

Redaktor odpowiedzialny: Juliusz Kriss.

Odbito w drukarni Gronusia i Orłowskiego w Krakowie, ul. Stolarska 6. Tel. Nr 1018.

LIBREJA FAKO DE „POLA ESPERANTISTO“

KRAKÓW, UL. SMOLEŃSKA 9. KONTO P. K. O. 406.660.

REKOMENDAS LIBROJ, VORTAROJ. LERNOLIBROJ K. T. P. PETU KATOLOGON.

Do nabycia:

LEO TURNO:

Do nabycia:

Kompletny podręcznik języka Esperanto. Cena zł. 1.25 (z przesyłką zł. 1.50).

Wyższy kurs języka Esperanto (dla zaawansowanych.) Cena zł. 1.50.

Adres: Dr. Leopold Dreher, Kraków, Starowiślna 37.

Konto P. K. O. 405.716.

NIAJ KUNVENEJOJ.

BIAŁYSTOK: Zamenhofa Esperanta Societo, ul. Kupiecka 49. ĉiutage de 7—11 vesp. Biblioteko, legejo, klubo, kursoj.

DĄBROWA GORNICZA: Esperantista Sekcio ĉe T. U. R. ul. 3-go Maja 14. ĉiudimanĉe de 3—7 vesp. kaj ĉiujauĉe de 4—6 vesp.

KATOWICE: Societo de Esperanto Amikoj: monatkunvenoj — 1 Aŭgusto kaj 5 Septembro kj. je la 20 h. en Grand Restoracio de S-o Naleppa ul. Kościuszki. Krom tio ĉiumerkrede post la 20 h. ĉe gastotablo en la sama restoracio.

KRAKOW: Pola Esperantista Klubo, ul. Smoleńska 9. (Industria Muzeo) ĉiulunde de 8—9 vesp.

Societo Esperanto, ul. Smoleńska 9. (Industria Muzeo, ĉambro 130) ĉiulunde kaj ĉiumerkrede de 8—9 vesp.

KRÓLEWSKA HUTA: Rondo Esperantista: monatkunvenoj ĉiun unuan jaŭdon en la monato en Dom Polski, ul. Wolności 64. je la 8 vesp.; ĉiujn aliajn jaŭdojn en lernejo XII. ĉambro 12. ul. Katowicka ekzercvesperoj por gejunuloj je la 6—7½ vesp., por membroj je 7½—9½ vesp.

LWÓW. Societo Esperanto ul. Boularda 5. Komerca Ĉambro, ĉiumarde, ĉiujauĉe kaj ĉiusabate de 7½—9 vesp. kursoj: ĉiulunde kaj ĉiuvendrede de 7—9 vesp.

WARSAWA: Akademia Esperantista Rondo ĉe Juda Akademia Hejmo: Nowy-Swiat 21. tel. 404-29. Sekretariejo kaj biblioteko ĉiudimanĉe kaj ĉiujauĉe de 8—10. Ĉiudimanĉe klubo 8—10.

Esperantista Rondo „Konkordo“, ul. Marszałkowska 141. l. 17. Tel. 194-01. Ĉiumarde de la 8½—10 vesp.

Laborista Esperantista Societo „Laboro“, Marszałkowska 81. ĉe J. Litaŭer ĉiumarde de 5—8 vesp. kaj ĉiusabate de 7—9 vesp.

Pola Esperanto Asocio, ul. Bracka 18 (oficina poprzeczna l. p. lokal Związku Naucz. Szkół Średnich i Wyższych) ĉiujauĉe de la 7—11 vesp. Biblioteko, legejo, kursoj.

Pola Studenta Esperantista Societo, Leszno 99 m. 5. Tel. 198-37 ĉiumarde de 7-8½ vesp. kaj ĉiusabate de 8-10½ vesp.

KATALOG KSIĄŻEK

SEKCJI WYDAWNICZEJ POLSKIEGO AKADEMICKIEGO

—: :—: TOWARZYSTWA ESPERANTYSTÓW :—: :—

WARSZAWA, LESZNO 99. m. 5.

	Zł.
<i>Baghy</i> — <i>Pilgrimo</i>	2.80
„ <i>Dancu, Marionetoj</i>	4.80
„ „ „ <i>oprawione w płótno</i>	8.00
<i>Baliński</i> — <i>La lasta kravato de Aleksy</i> (trad. Karolczyk).	0.40
<i>Cart</i> — <i>Pri landnomoj</i>	0.70
„ <i>Vortoj de prof. Cart</i>	5.00
<i>Dobrzański</i> — <i>Al mokantoj</i>	0.15
<i>Edgar Poe</i> — <i>La Puto kaj la Pendolo</i> (rakonto el la Hispa- na Inkvizicio)	0.85
<i>Fredro</i> — <i>Consilium facultatis</i> (trad. Grabowski)	1.50
<i>Frenkiel</i> — <i>Verdaj fajreroj</i>	0.90
<i>Grabowski</i> — <i>El parnaso de popoloj</i>	5.00
„ <i>Nova Antologio</i>	0.60
<i>Grenkamp</i> — <i>Krioj de l'koro</i>	0.50
„ <i>Penseroj</i>	0.75
<i>Gryff</i> — <i>W sprawie nauki języków obcych</i>	0.60
<i>Jarkolekto de „Pola Esperantisto“ 1908</i>	4.00
<i>Javaj legendoj kaj fabloj</i>	2.00
<i>Korolenko</i> — <i>Arbaro bruas</i>	1.50
<i>Könik</i> — <i>Miskolcz kaj ĝia ĉirkaŭaĵo</i>	1.25
<i>Kronenberg</i> — <i>Samouczerk języka Esperanto</i>	1.20
<i>La granda monato de Esperanto.</i>	0.50
<i>La Praŭloj, la Wagram-Odo, la Infano</i> (hungara novelaro)	0.50
<i>Mickiewicz</i> — <i>Sinjoro Tadeo</i> (trad. Grabowski)	6.00
„ <i>Improvizacio</i>	0.50
<i>Niemojewski</i> — <i>Legendoj (Kuhl)</i>	3.00
<i>Orzeszko</i> — <i>Bona Sinjorino</i>	0.80
<i>Petőfi</i> — <i>Elektitaj poemoj</i> (hungara poemaro)	1.50
<i>Prus Bol.</i> — <i>Pekoj de l'infaneco</i> (trad. Grabowski).	1.20
<i>Schwartz</i> — <i>Modernaj Robinzonoj</i>	2.80
<i>Sentis</i> — <i>Urso. En montoj</i>	2.20

(c. d. n.)

Przyjmujemy prenumeratę „Pola Esperantisto“ : rocznie zł. 8. półrocznie zł. 4. — Książki wysyłamy po otrzymaniu pieniędzy i na odpowiedzialność zamawiającego. Na wysyłkę doliczamy 10 %; za wysyłkę poleconą doliczamy ponadto 40 gr.